

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveita«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtrek. Naročnina letno 60 din za tuzemstvo 80 din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list s članarino. Oglašni po ceniku in dogovoru, davke posebej. Pošt. ček. rač. 11.153. Telefon 45-86

Naša delegacija

Letošnja banovinska skupščina se vrši v izrednem času in ob izrednih razmerah. Vemo, da ga ne bo med delegati, ki bi se ne zavedal tega dejstva. Zato smo prepričani, da bo potek naše najvišje delegacije za slovensko ozemlje pokazal vso zrelost presojanja in sklepanja naših učiteljskih zastopnikov, kajti so trenutki v življenju poedincev kakor korporacij, ki z magično silo naravnost narekujejo intuitivno zapopadene akcijske in obrambne ukrepe.

Marsikaj se danes pod silo razmer lomi in presnavlja in marsikatera vrednota, ki je veljala leta in leta kot maksima možnosti narodnega in stanovskega sožitja, postaja problematična ter se pod kritično lupo izpremenjenih razmer ne more več vzdržati. V preloženih dobah postaja prevrednotenje vrednot vsakdanji pojav v zasebnem, družinskem in javnem življenju.

Nič čudnega, če se tudi v naši organizaciji čuti prepričanih omajanih naziranj in če sledi tudi učiteljsko duhu časa z adekvatnim nemir, ki poraja skepso v vseh razmišljajočih in razglablajočih.

Eno pa je gotovo: lomečim silam, ki razdirajoče vplivajo na ves današnji socialni stroj ter butajo s svojimi valovi prav v sleherni skupinski povezanosti, je treba postaviti nasproti poleg uvidevnega razumevanja v njihovo naravo tudi pozitivna, duhu časa ustrezajoča moralna in socialna načela ter požrtvovalno voljo uveljaviti jih tudi za ceno lastnega zatajevanja. Samo organizacije, ki v njih živi tak duh in ki jih sestavljajo člani visokih moralnih in socialnih čednosti, bodo stopile nezlomljene preko praga današnje prelomne dobe ter prinesle v nov čas zrelo spoznanje za graditev naše bodoče individualne in socialne kulture.

Vsako vrenje meče na površje gnijoče sestavine, vsaka razkrajajoča se družba nudi brezštevilnim konjunkturistom in ambicioznim stremuhom najlepšo priložnost, da uveljavljajo na škodo soljudi svoje sebične namene tako, da jih obdajajo z gloriolo aktualnih nujnosti in socialnih parol. Bolj kot kdaj je potrebno danes, da ločimo kleno zrnje od plevel, resnično požrtvovalnost od bobnečih fraz stremuških individuev po eni ter prihuljenih zaplotnikov po drugi strani.

To so razlogi, zaradi katerih bo morala naša letošnja delegacija posvetiti posebno pozornost moralni sili članstva naše organizacije.

Vsako ve, da sedanje neustaljene in socialno nezdružive razmere ne ostajajo brez kvarnih posledic tudi na moralno kakovost našega članstva. Ne čudimo se temu, ker vemo, da so težke gmotne razmere še vedno lomile hrbtenice šibkim ljudem. Slabi značaji so naravna posledica slabih razmer. Razumljivo je to in zato nočemo predaleč v obsojanju takih pojavov. Toda to ni zdravo, to je socialna bolezen. Razumeti jo, pomeni samo prvi korak k njenemu pobijanju in lastni samoobrambi.

Organizem, ki hoče ostati zdrav, ji ne sme dajati koncesij. Čim več takih boleznih pojavov, tem nujnejša je reakcija močnih in nezlomljivih značajev. Ne zaradi organizacije, v kateri vidijo vsi šibki javno vest in nervirajočo oviro za svoj duševni mir, marveč zaradi lastnega zdravja, zaradi kulturnega poslanstva, ki ga imamo učitelji med narodom ter končno zaradi družbe, ki se bo prodrla le ob naporih svojih značajnih borcev.

Zato naj delegatje tekmujejo poslej v tem razčiščevalnem delu: sam sebi bodi vsak najstrožji sodnik ter zahtevaj od svoje organizacije prav take rigoroznosti vedno in proti vsakemu, ki bi dovolil izpodkopati moralne temelje, ki edini dajejo vsaki korporaciji njeno eksistenčno upravičenost ter jo usposabljaajo za socialno koristna dejanja.

To čiščenje se mora vršiti od spodaj navzgor: nezačajnosti se vrše na terenu življenjske borbe, v neposredni sosesčini tovarišev in tovarišic. Zaveden član ne bo poznal samo svojih pravic, marveč bo prepričan, da izhajajo pravice samo iz izpolnjenih dolžnosti. V izvrševanju teh dolžnosti bo na najučinkovitejši način služil smotrom svoje organizacije ter se po njej uvrstil med konstruktivne sile bodoče morale.

Delajmo vsi na tem, da bo naša organizacija izšla iz teh težkih časov moralno krepkejša, ker bo le taka mogla stopiti pred družbo in zagovarjati pred tem najvišjim forum upravičenost svojih zahtev.

Ker pa ni nikogar med nami, ki bi ne vedel, v kako težkem boju se nahajajo prav v takih časih, ki jih sedaj preživljamo, vse stanovske organizacije, ne bomo dopustili, da bi morala naša edina prava zastopnica zaradi nezadostne moralne in materialne podpore resignirati na borbo, potrebno v našem lastnem in družbenem interesu.

Državni in samoupravni uslužbenci in upokoenci za izboljšanje življenjskih pogojev

Deputacija, sestojeca iz zastopnikov organizacij državnih in samoupravnih uslužbencev in upokoencev, je posetila danes bana dravske banovine, gospoda dr. Marka Natlačena. V deputaciji so bili sledeči zastopniki: Andolšek Janez, Jan Slavko, Klasinc Janko, Klemenc Franc, Kumelj Metod, Kuret V., univerzitetni profesor dr. Rebek Marij, Rosina, Volk Cilka, Zabukovec Leopold in Zihel Joško, ki so zastopali vse stanovske organizacije državnih in samoupravnih uslužbencev in upokoencev v banovini. Vodil jo je predsednik JUU sekcije Ljubljana tov. Kumelj Metod. Deputacija je orisala in obrazložila nevdržan položaj vseh javnih nameščenecv in upokoencev, prikazala nujnost izboljšanja ter stavila tudi konkretne predloge za to. Po ustni obrazložitvi je izročila gospodu banu nastopno spomenico:

Spomenica

Državni in samoupravni uslužbenci in upokoenci vseh strok in položajev smo vsa zadnja leta najslabše situirani stan v državi. Ze nepretrgoma od leta 1935. dalje gre naše stremljenje za tem, da se naši prejemki povišajo na tisto višino, ki bi nam zagotovila vsaj skromen eksistenčni minimum. Naše utemeljene in upravičene zahteve so bile na odločujočih mestih uvaževane le v nadvse neznatni meri. V novembru leta 1937. smo prejeli aktivni državni uslužbenci, spomladi leta 1940. pa le del državnih upokoencev osebne prejemke povišane za toliko, za kolikor nam jih je okrnila kraljevska vlada z znano uredbo iz mesca septembra leta 1935. Dočim smo imeli državni uslužbenci in deloma upokoenci letos mesca julija in avgusta osebne prejemke kakor leta 1935., so bile cene življenjskih potrebščin v tem času za 90 % večje od cen v letu 1935.

Povišanje osebnih prejemkov, ki ga je izvršila kraljevska vlada v mesecu septembru 1940. z uredbo o izrednih dokladah, je bilo zopet tako neznatno, da ni izboljšalo našega gmotnega položaja. Državnim upokoencem uredba sploh ni prinesla prav nobenega izboljšanja, izločila je tudi vse aktivne uslužbenke od IV./2. položajne skupine navzgor in vse uslužbenke finančne kontrole. Za ostale aktivne uslužbenke je znašalo povišanje od najmanj din 50,— do največ din 200,— mesečno. Izračunano v odstotkih znači to le 3 % do 12 % poviška dotedanjih prejemkov. Primerjava cen življenjskih potrebščin pa kaže, kot je navedeno že zgoraj, da so se od januarja leta 1935. do septembra leta 1940. dvignile cene najnavadnejšim življenjskim potrebščinam za 90 %. Ob teh prejemkih in ob času tako ogromno poraslih cen je naše življenje več kot bedno.

Četudi zasleduje uredba o izrednih dokladah namen pomagati nameščenski družini, je pomoč, ki jo nudi, skrajno nezadostna. Dodatek za ženo uredba popolnoma izpušča, za otroke pa priznava le din 50,— mesečno. Spričo tega kljub priznanju izredne doklade za otroke skupni prejemki v večini primerov še vedno niso dosegli prejemkov pred septembrom leta 1935., ko so uživali uslužbenci in upokoenci tudi rodbinsko doklado za ženo.

Izvršeno povišanje prejemkov v obliki izrednih osebnih dokladov za otroke je še posebno neučinkovito, ker se cene še ne prestopajo tudi dalje dvigajo. Vse uredbe proti draginji in vsi ukrepi, ki so bili izdani v zvezi z njimi, niso mogli preprečiti naraščanja cen in so se zato v praksi izkazali kot neprimerni in neučinkoviti.

Današnje stanje ne sme predolgo trajati, zato zahtevamo takojšnje ukrepe za ureditev naše eksistence in eksistence naših družin. Predvsem je potrebno:

1. Da se uradno določijo maksimalne cene za vse življenjske potrebščine, tako industrijske kakor kmetijske, in da se za oskrbo prebivalstva uvede racionirana aprovizacija. Le na ta način bo mogoče preprečevati nadaljnje dvigovanje cen, oduševstvo in kupičenje zalog.

2. Da se z ozirom na tako ustaljene cene regulirajo prejemki prav vseh državnih in samoupravnih uslužbencev in upokoencev. Vsem nam je treba ustvariti tak eksistenčni minimum, da bomo lahko brez pomanjkanja in v redu izvrševali svoje delo. Ob tej priliki je treba izravnati vse razlike med prejemki poedinih strok aktivnih in upokojenih državnih uslužbencev (primer: žandarmerijski in policijski upokoenci).

3. Zaščititi je treba družine vseh državnih in samoupravnih nameščenecv in upokoencev. Za žene in otroke je treba priznati doklade v toliki višini, da se družinam ne bo več treba boriti s pomanjkanjem in bedo.

4. Država, banovina in avtonomne občine naj poskrbe za sredstva, iz katerih bi mo-

gli prejemati njih uslužbenci in upokoenci brezobrestna posojila. S temi posojili, ki bi jih vračali v zmernih mesečnih obrokih, bi uslužbenci in upokoenci poravnali dolgeve, ki so jih bili prisiljeni delati v zadnjih letih za najnujnejše življenjske potrebščine zaradi svojih nezadostnih prejemkov.

Pregled državnih dohodkov in izdatkov za prvih pet mesecev proračunskega leta 1940 in 1941 kaže, da je že danes država sposobna izboljšati položaj svojim uslužbencem in upokoencem. Ta pregled izkazuje 792 milijonov proračunskih prihrankov, ki bi se vsi lahko uporabili v gornjo svrhu. Kolikor gospodarstvo samoupravnih teles trenutno ni v tako ugodnem položaju, so potrebne nove dajatve, ki naj zadevajo le tiste gospodarske sloje, ki jih najlaže zmorejo.

Podpisane organizacije državnih in samoupravnih uslužbencev in upokoencev za dravsko banovino v Ljubljani se obračamo na vsa pristojna oblastva in prosimo za hitre ukrepe v smislu in po predlogih te naše spomenice.

V Ljubljani dne 14. oktobra 1940.

Spomenico so podpisale naslednje organizacije: Društvo sodnikov kraljevine Jugoslavije — sekcija Ljubljana, Združenje poštno-hranilniških nameščenecv kraljevine Jugoslavije — sekcija Ljubljana, Združenje davčnih uradnikov kraljevine Jugoslavije — poverjenišvo Ljubljana, Združenje železniških uradnikov kraljevine Jugoslavije — oblastna uprava Ljubljana, Društvo sodnih izvršiteljev kraljevine Jugoslavije v Ljubljani, Jugoslovnsko učiteljsko združenje — sekcija Ljubljana, Društvo žandarmerijskih upokoencev za Jugoslavijo v Ljubljani, Banovinsko društvo

Misli ob banovinski skupščini 1940

Naši delegati se sestajajo v izrednih okoliščinah. So včasih sekunde, ko se človek ne upa misliti, da ne bi prisluškoval sovražnik in izrabil nagnjenje misli kot svoje grozno orožje, ki mu je ime maščevanje. Moramo pač biti povezani kot pravi bratje, med nami ne sme biti senc, postati moramo vzor narodu po geslu: »Sloga jači, nesloga tlači!«

Ne samo naš stan, ves narod mora prisluhniti temu klicu. Danes ni časa za razračunavanje s staromodnimi strankarsko pobarvanimi krilatcami, ki so gojile dolgo dobo pri nas samo jezo, mržnjo, krivico, maščevanje. Kakor se celotni veliki narodi presnavljajo, spoznavajoč, da so tiste tanke strankarsko politične drobnarije jemale 99 delov energije, ki bi se bile s pridom uporabile kje drugje, tako je prodrlo marsikje tudi pri nas spoznanje, da je treba kreniti na druga pota. Učiteljski stan je v Sloveniji že pred mnogimi leti nakazal smer. Če je danes med nami kako nesoglasje, ga je treba prebroditi z bratsko ljubeznijo, uvidenostjo, odpuščanjem. Treba je, da si ob pogledu drug na drugega odklenemo srce in vzklknemo: »Brate, od-

pušcam ti! In ni med nama zadeve, ki bi je ne mogla z medsebojno ljubeznijo, popuščanjem in prizanesljivostjo likvidirati!«

Mi smo učitelji! Ne ravno in samo otrok, temveč vseh malih ljudi! Zavedamo se, da smo služabniki malega naroda, ki ima celó važnejše potrebe kot kak drug narodni velikan. Učitelj mora učiti ljubezen in v tem prvačiti! Tako dolgo, dokler ne bomo vsi skupaj en hlev in en pastir! Učitelj mora zlasti v težkih časih stati ob svojem vaškem ljudstvu in mu biti vzor požrtvovanja, darovanja in samozaupanja! Dandanes je ponekod tako malo ponosa in junaštva, da je groza! Res je, da so nekatere velike države propadle. To je žalostna resnica! Toda to ni vzrok, da bi bila tudi nam potrebna malodušnost! Ne smemo pozabiti tehničnih in vedno važnih in glasnih besed moža, ki je v dobi najhujšega narodnega ponižanja vzklknil: »Dvignite glave, ker približuje se Vaše odrešenje!«

Mislmo z dvignjenimi glavami ljudstvu za vzor!

P.

Kupna moč uradništva

Od dneva do dneva se dvigajo cene vseh življenjskih potrebščin. Zlasti uradništvo s strahom gleda v prihodnost. Itak minimalni prejemki državnih uslužbencev so komaj zadostovali za skromno preživljanje družine pred pričetkom vojne, t. j. pred septembrom lanskega leta. Na osnovi indeksa življenjskih stroškov je namreč dognano, da so šle cene življenjskih potrebščin od lanskega avgusta tako navzgor:

	avgust 1939.	avgust 1940.	sept. 1940.
prehrana	100	140,01	151,14
obleka, obutev	100	163,83	165,85
stanovanje	100	100	100
kurjava, razsvetljava	100	114,18	116,86

povprečni indeks 100 136,28 142,21

Po tej statistiki vidimo, da je narastel indeks cen od lanskega avgusta za 42 %, t. j. za polovico. Najbolj je poskočila cena obleke in obuvala, za celih 65 %! V nadrobni prodaji pa je ta številka še višja. Brez pretiravanja lahko rečemo, da se je blago za obleko in obutev podražilo do take neupravičene višine, da si teh sredstev ubogi zemljan sploh ne more več nabaviti. Nič manjšega skoka ne zabeležijo cene prehranjevalnih sredstev (meso, mast, moka, krompir, sadje, riž, olje itd.). Kljub vsemu maksimiranju cen se te vendar ne ustalijo. Največ krivde leži na polovičarski rešitvi uredbe o kontroli cen. Ta uredba namreč ni zadela kmeta. Nočem trditi, da niso bile cene kmetijskih proizvodov

pod normalo, vendar sem in bom vedno stal na stališču, da morajo veljati gospodarske uredbe za vse sloje in izjem ne sme biti. Naj navedem tukaj samo sledeči drastičen primer.

V Splitu je imela neka kmetica na prodaj olje. Neka meščanka bi ga rada kupila. Cena je bila maksimirana na din 18,—, kmetica pa je hotela din 40,—. Poklicani stražnik je modro razsodil, češ da imata obe prav; ceno je res maksimirana na din 18,—, a velja samo za trgovce, kmeta — producenta pa uredba ne veže in lahko prodaja, kakor hoče. Na tem primeru najlepše vidimo pomanjkljivost

Vseblina:

Naša delegacija.

Državni in samoupravni uslužbenci in upokoenci za izboljšanje življenjskih pogojev. Misli ob banovinski skupščini.

Kupna moč uradništva.

Borba za vsakdanji kruh ubija mlajši generaciji ves idealizem.

Jubilej učiteljice Terezije Kovačič.

Šolske kuhinje.

UČITELJI PRIPRAVNIKI IN NJIHOV POLOŽAJ: Enorazrednice in učitelji pripravniki.

LISTEK: Pogovori.

Splošne vesti. — Iz listov. — Mladinska matica. — Šolski radio. — Učiteljski pravnik. — Stanovska organizacija JUU.

uredbe. Ni namreč težko uganiti, da se ne morejo maksimirati cene potrebnih za prehrano, če lahko kmet prodaja po mili volji. Če je pšenica po din 3,50, ne more biti 1 kg moke po din 3.—! Tako rastejo cene v nedogled in ni upanja na skorajšnji konec te blazne tekme. Nič manjše vloge nimajo spekulanti, ki skušajo v kalnem ribariti in dobro zaslužiti. Ti brezvestneži, ki so imeli polne zaloge in natlačena skladišča, so načrtno begali ljudi. Kdor je hotel dobro zaslužiti in se iznebiti stare zaloge, je namignil, da bo tega in onega blaga zmanjkalo, in ljudje so kar drli v trgovino. V nekaj dneh je bila zaloga razprodana in trgovci si je zadovoljno mel roke. Seveda so ti triki navadno prihajali iz vrst veletrgovcev. Tako smo imeli v zadnjih mesecih epidemijo olja, sladkorja, mila itd., ki je pobrala tisoče in tisoče kilogramov blaga. Zadnji čas je, da je vlada sklenila postriči peruti tem spekulantom. In tudi kupujoče občinstvo je s svojim neupravičenim in prekomernim povpraševanjem dvignilo cene. Baš sedaj imamo priliko slišati, da se ljudje zalagajo s čevlji in obleko, kakor da bo vsega zmanjkalo.

V tej tekmi je najbolj prizadet državni uradnik. Dočim se je kupna moč kmetov dvignila, se je delavstva in uradništva zmanjšala. Razmerje med nakupom in prodajo kmečkega prebivalstva je sledeče:

Leto	prodaja	kupuje	kup. moč	v dobro
1937.	100	100	100	—
1938.	117,52	100,86	116,66	+ 16,66
1939.	112,26	103,93	108,33	+ 8,33
1940. (III.)	150,49	126,60	123,89	+ 23,89
(VI.)	150,57	131,61	128,96	+ 28,96
(IX.)	180,02	141,98	138,04	+ 38,04

Ako vzamemo za osnovo splošni indeks 42 %, vidimo, da se je kupna moč kmeta zvišala sorazmerno. Poglejmo sedaj, kako je s kupno močjo uradništva:

Leto	Povprečna plača	Indeks cen	Kupna moč	Vdobi
1937.	1620	72	128	+ 28
1938.	1722,50	78	122	+ 22
1939.	1722,50	106	94	— 6
1940.	1812,50	143	57	— 43

Ako vzamemo za osnovo isto merilo kakor za kmeta (plača ista, indeks cen raste), dobimo porazno številko, ki priča, da znaša kupna moč uradništva komaj 57 %, t. j., da ne more uradnik s sedanjo plačo preživljati svoje družine. Njegova plača je za 43 % pod eksistenčnim minimumom.

Vse navedeno jasno govori, da je treba najti nujno rešitev, da ne bo uradništvo popolnoma obubožalo ter materialno propadlo. Rešitev je možna z izdatnim, današnjim pri likam ustrežajočim povišanjem ali z energično kontrolo in primernim maksimiranjem cen vseh življenjskih potrebščin. — a

Borba za vsakdanji kruh ubija mlajši generaciji ves idealizem

»Idealizem!«
Kako lepa misel, kako lepo zvoneča beseda, a še lepša, če preveva mlado generacijo, ki stopa na plan.

In kako je potreben človek idealizma, ki vidi vse lepo, vse v rožicah in če ga žene ta idealizem, da ustvari velika dejanja, da ga krepi v borbi za uspehe, za prerojenje vsega in ga navdihuje s silo in upom, da je vendar tja do cilja dosegajoča razdalja.

In oči tek današnji generaciji, češ da nima idealizma, ali je upravičen ali je pretehtan ali je krivičen? »Da upravičen je in krivičen!«

Vprašanje »Zakaj ni v mlajši generaciji danes tistega idealizma, ki ga je nosila mlada generacija nekoč, ga pripenjalo na svoje prapore vzpodbujajoč se z njimi?« je težko vprašanje, je pa obenem tudi trpka stvarnost in resnica.

Tisti, ki stalno očitajo mlajši generaciji pomanjkanje idealizma, so tako rekoč sokrivi, da je ta idealizem splahnel in je namesto njega nastopila kruta stvarnost, realnost, ki je zakoreninjena v borbi za vsakdanji kruh.

Ta je danes izpodrinila plapolajoč plamen idealizma, ta je danes gonila sila mlade generacije in to danes pretvarja in preusmerja to generacijo iz lepega idealizma v kruto realnost, od dela za ideale k borbi za kruh, za življenje.

Poglejmo mlajšo učiteljsko generacijo. Ali se ni usoda najkruteje poigrala z njo? Ali ni doživela najhujše udarce? Ali ji ni bil prvi korak v življenje zagrenjen z grenko kupo žolča in pelina?

Potem pa naj idealizem preveva v vseh teh tako kruto prevaranih in kruto zagrenjenih dušah, ki ne najdejo nikoli prave pomoči v borbi s kruto realnostjo?

In kakšna je ta pot v življenju te mlajše generacije?

Prvi udarec je pet letnik učiteljskega, ki je zadel takoj vse one, ki so imeli že pred seboj pot v življenje, že namerjen korak v poklicno načrtno delo, prepleteno z mislimi in čustvi idealizma.

Ta prvi udarec je bil grenak in je bujno plapolajočemu plamenu idealizma prilil prvo kapljo spoznanja in krute prevare. Vendar ta udarec se je polegel, žrtev so mlade duše

oči. »Kako odpravimo draginjno?« »Zakon o pobijanju draginje ali kdo je kriv naraščanju cene,« »Kam plovemo?« itd. In spodaj s fanjšimi črkami... »Dovoljeno je temu in temu, da dvigne cene svojemu blagu...« »Puj, pljune učitelj Komar Srečko, zmečka časopis in ga vrže nehote v glavo mimoidočemu pasantu.«

»Kaj, se razhudi slednji, ali nimam dovolj skrbi, da se mi morajo še take neprijetnosti zgoditi na cesti? Seveda, ljudje imajo pač preveč denarja, zato se šaljijo na račun drugih! In pri tej draginji!«

S par skoki je bil Srečko Komar v šolskem poslopju, ki ga je smatral za zadnje pribežališče. Globoko se oddahne in odpre vrata v zbornico.

»Grozno, strašno, gorostasno! Jaz ne vem, kako bo, če bo šlo še tako naprej,« se je repenčil kolega Suhajužna.

»Da, da, obetajo se strašni časi,« je govoril tovariš Klopoteč. »In če pomislite, da bo vedno hujše! Saj nas bo kmalu vseh konec. Ta draginja!«

»Ah, ta draginja,« zabruna v odmev zbor mrljskih glasov kot o polnoči na pokopališču. Komarju se zašibijo kolena in se nalonil na zid. K sreči tedaj pozvonil. Komar je odtaval s sklonjeno glavo v razred. Prvo uro so pisali v domače zvezke. Tam, v zadnji klopi se nekdo premika.

»Ha, kaj pa ti? Kje imaš zvezek?«

»Prosim, nimam ga.«

»Tako? In zakaj ne?«

»Ne morem ga kupiti.«

»Kaj, zvezka ne morete kupiti? Ta je dobra! In zakaj ne?«

»Ker, ker... ker je taka draginja,«

Komar je začutil, da ga je oblił pot, da mu je grlo čisto suho in da mu v sencih kljuje. Ne vpraša nič več.

preteklost je le sen, bodočnost pa odprto vprašanje.

Draginja! Male plače! Kako bo prvega? Ali boš s plačo izhajal? Dolgovi! itd. — to je danes »idealizem«, s katerim se peča mlada učiteljska generacija in ta »idealizem« je gonilna sila življenja.

Zavest, da je mlajši generaciji tako rekoč zaprta pot k lastnemu ognjišču, k idealnemu skupnemu družinskemu življenju, k sreči, žge, peče in seka rane.

Misel, da je delo družinske matere učiteljice v šoli manj vredno, kakor pa delo učiteljice, ki si ni ustvarila domačega, zakonskega življenja, navdaja prve s čustvom manjvrednosti kljub temu, da je morda dala življenje novemu bitju, novemu sočloveku, so trpinu in dela kakor druga.

Jubilej učiteljice Terezije Kovačič

Malokateremu tovarišu(ici) je zaradi življenjskih peripetij dano, da bi mogel več decenij ostati član enega in istega učiteljskega društva; redki so tudi tovariši(ce), ki bi tudi po upokojitvi vztrajali pri svojem stanovskem društvu. Pri večini je kmalu pozabljeno, kolike dobrine jim je priborila stanovska organizacija in da segajo te še v dobrobit posamezniku preko aktivne službe. Zato je tem hvalevredneje, da štejemo v svojih vrstah stanovsko zavedne tovariše in tovarišice, ki jim je v ponos, da so tudi kot upokojenici(ke) člani močne učiteljske organizacije. Med take vztrajne članice šteje celjsko učiteljsko društvo upokojeno učiteljico Terezijo Kovačičevo v Petrovčah.

Bilo je pred 45 leti, ko je gospodična Zinka, kakor jo z vsjo spoštljivostjo imenujejo petrovski občani, kot mlada učiteljica nastopila službo na takratni trirazrednici v Petrovčah. Že na svojih prejšnjih mestih v Ilirski Bistrici in v Zabukovju pri Sevnici si je pridobila mnogo praktičnih izkušenj v šoli, ki jih je vztrajno izpopolnjevala v svojem na-

Ali naj prva zavest in druga misel podžigata v teh dušah idealizem? Ali naj ti občutki netijo nove plamene že ugašajočega idealizma?

Tudi take misli so utopije in nihče si jih niti misliti ne sme, še manj pa prav po tihem izreči!

Tako sedaj »nekdanja« mlajša oz. »sedanja« starejša generacija, tu leže argumenti, tu so dejstva, stvarna dejstva, zakaj ni več v mlajši generaciji, posebno pa učiteljski, onega idealizma, ki je nekoč preveval in plamtel pri vas.

To pot preusmeritve vodijo kruta realnost, lastne izkušnje in stvarna doživetja v današnji dobi in, kam nas bo dovedla...?

V-ar

Milica Stupan:

Šolske kuhinje

Pred kratkim je izdal prosvetni minister dr. Anton Korošec poseben razpis o ustanavljanju šolskih kuhinj na osnovi čl. 23., tč. 5. Zakona o narodnih šolah. Ta razpis, ki kliče k delu za zaščito šolskih otrok pred gladovanjem, bo prav gotovo odjeknil tako, da bo naša šolska mladina v čim večjem številu deležna te blagodati. Število šolskih kuhinj se bo dvignilo, že obstoječe pa bodo razširile in poglobile svoje delovanje. Ker vem iz lastnih izkušenj, ki sem jih imela pri vodstvu šolske kuhinje in počitniške kolonije, kako je težko, če mora vsak posameznik začeti z delom čisto sam, brez vsakega navodila, sem napisala te vrstice in upam, da bodo koristen kazipot tistim, ki se bodo lotili prepotrebne dela v šolskih kuhinjah.

A. Oprema šolske kuhinje

Prvo, kar je za ustanovitev šolske kuhinje potrebno, so primerni prostori in sicer kuhinja z jedilno shrambo in obednica. V obednici potrebujemo mize s klopmi ali stoli. Zelo praktično je, če so mize prevlečene z linolejem, ki se dobi v vseh barvah. Tako prevlečene mize so zelo lične za pogled pa tudi praktične, ker jih z lahkoto obrišemo. Takih idealnih šolskih obednic je pa za enkrat še malo v naši slovenski domovini. Za začetek tudi niso neobhodno potrebne, saj je predvsem važno, da začno šolske kuhinje v vsakem kraju poslovati. Če je začetek še tako skromen, v vztrajnim delom se lahko doseže vsako leto majhen napredek. Če prvo leto še ni obednice na razpolago, bodo šolski otroci tudi na šolskih klopeh v učilnici s tekomo porabili kosile, ki ga bodo dobili. Za drugo leto pa bodo lahko učenci pod vodstvom učite-

lja pri rokotvornem pouku sami napravili iz desk preproste klopi in mize.

Tudi oprema kuhinje same bo v prvem letu še najbrž pomanjkljiva. Verjetno, da za njo spočetka še primerne prostora ne bo na marsikateri šoli, da se bo morala stisniti v kuhinjo šolskega upravitelja ali kake druge učne moči ali šolskega sluga. Prav primerno pa se da združiti prostor za šolsko kuhinjo s pralnico, ki je itak po večini na šolah. Potrebna je dalje še posebna shramba za šolsko kuhinjo, ki naj ima police za razno zalogo in lese za krompir. Kuhinja mora biti seveda tudi opremljena in sicer rabimo eno ali dve mizi in eno ali dve omari z različnimi predali.

Pri vsaki novi šoli, ki se bo v bodoče zidala, bo treba gledati na to, da bo imela v prtilnihih ali kletnih prostorih te tri potrebne prostore za šolsko kuhinjo.

B. Potrebna posoda

Najtežje poglavje pri ustanovitvi šolske kuhinje tvori vprašanje nabave posode. Stroški za najpotrebnejšo posodo znašajo, če vzamemo pri vsaki nabavki najboljšo vrsto, za 50 oseb okoli 3000 din.

Predvsem je potreben veliki lonec, za 50 oseb mora biti vsaj 30 litrski (premer 30 cm). Za ta veliki lonec je treba vzeti brezpogojno črno posodo znamke »Eterna Special«, ki je sicer dražja, a zato res trpežna. Tak 30litrski lonec stane 440 din, pokrovka pa 55 din. V tem loncu se zmešajo vse jedi, ki so se prej posamezno kuhale, in nato po potrebi vse skupaj še enkrat prevre. Razen tega velikega lonca je potrebno še nekaj manjših kozic in loncev: 15 do 20 litrska kozica s pokrovko, 2 lonca s 5 in 10 litri in še dve manjši kozici, vse se-

POGOVORI

»Servus, kolega! Ali že veš za slučaj učitelja Komarja?«

»Ne, Brž mi povej.«

»V norišnici je!«

»Nemogoče! Ubogi mož! In kaj ga je spravilo tja?«

»Draginja.«

»Ah, pojdi, pojdi!«

»No, no, le poslušaj! Je precej dolga storija. Povedala mi jo je moja žena, njej pa gospa Komarjeva. Zvedel sem torej iz zanesljivega vira. Ubogi Srečko Komar je vstal tistega usodnega jutra kot običajno in se odpravil na svoje vsakdanje dolžnosti, ko pristopi njegova žena Špela s prošnjo, naj ji da nekaj denarja za gospodinjstvo. »Kaj?« se razhudi blagi možiček. »Tristo nezabeljenih cmokov, saj sem ti včeraj dal tri kovače. Kam si z njimi, ti potratno ženišče? Mar misliš, da denar...?«

»Tri kovače, tri kovače! Toda to je bilo včeraj in pri tej draginji...« se razjoke vrla gospa Špela. Nevoljen odšteje Komar ženi denar in se odpravi v službo. Pot ga pelje mimo trafike. Debela trafikantka je v pogovoru s svojo sosedo in ga prezre. »Ja, kaj pravite, draga gospa? Še pred enim mesecem sem kupila to stvar polovico ceneje. Sedaj pa... saj pravim, ta draginja...! O, klanjam se, gospod Komar. Smem postreči? Kot običajno, kajne, štiri Drave. Ja, ja, kaj hočemo. Prosim, izvolite. Včasih ste kadili Zete, sedaj ste prišli pač na Drave. Ja, ja, saj pravim, ta draginja! Klanjam se.«

»Baba, se razjezi Komar in nadaljuje pot proti šoli. Spotoma kupi časopis. Razgrne ga. Debeli tiskane črke se mu začrnijo pred

Drugo uro je računstvo. Učenec pride k tabli. Računa to in ono. Naenkrat opazi Srečko Komar sumljivo barvo njegovega vratu.

»Ti, zakaj si ne umiješ vratu, ha, predno greš v šolo?«

»Ker nimam...!«

»Kaj, česa nimaš? Mila? Vode?«

»Da, ker, ker...!«

»No, kaj, kaj...?«

»Ker je taka draginja!«

Ubogi Komar se sesede na stol. Pred očmi mu zaplešejo kolobarji, kolobarji, kolobarji. Ukaže prinesiti kozarec vode. Ni kozarca! Kje je kozarec? Zakaj ni kozarca? Pride sluga.

»Kje je kozarec?«

»Ubit!«

»Kupite drugega!«

»Nemogoče, pri tej draginji!«

Komar pače kot podsekano drevo na tla. Prepeljejo ga domov. Žena v jok: »Kaj je, kaj je?«

Mož jo topo pogleda.

»Oh, zmešalo se mu bo, revežu, in pri tej draginji!«

Tedaj skoči Komar Srečko pokonci. Nič več ni top in brezbržen. Veselo skače po sobi, smeje se, ploska z rokami in se divje zakrohota. Opoldne je bil že na Studencu.

»Revež!«

»Da! Le pomisli, kaj bo počela uboga žena s kopico otrok!«

»Pa pri tej draginji!«

—

»Oho, kaj pa je danes tebi, da si tako slabe volje?«

»Ah, beži, beži, z ženo sva se sprla.«

»Menda ne bo kaj hudega?«

»Pa še kako! Ljubosumna je.«

»Glej, glej. Na katero pa?«

»Saj jo poznaš. Na našo sosedo!«

»Aha, se mi že svita. Tista svetlolasa, brhka srnica, ki jo srečava vsak dan, ko gre v urad. Prav zelo dekletce. Čestitam tvojemu okusu!«

»Kaj še! To je tista debela trgovka nasproti naše hiše!«

»Kaj tista? No, veš kaj, tista pa res nima prav nič mikavnega na sebi.«

»Kaj, nič mikavnega? O, pa se zelo motiš, prijatelj. V kleti ima zakopanih petdeset kil fine svinjske masti, tristo kil moke, sto kil sladkorja... hej, kam pa drviš...?«

»Zbogom! Grem po opravkih. Mudi se mi!«

»Ti prešmentani Don Juan. Zdaj mi bo pa štreno zmešal. Zbogom, krasna zaloga!«

»O joj, prejoj! Bog pomagaj, kaj bo, kaj bo?«

»Ah, pojdi, pojdi. Kdo bi neki le vedno vzdihoval! To delajo le slabiji, ljudje brez življenjske sile in ambicije!«

»Kaj mi pomaga ambicija, če ni denarja, ni kredita, ni tega, ni onega, kar človek potrebuje. Kako bomo živeli, ko se vse tako draži? In kaj šele bo?«

»Temu je lahko pomagati. Nabavi si zaloge živil in jih spravi za slabše čase. Le vzemi si za vzgled gospo odvetnikovo iz naše hiše. V njeni kleti in shrambi boš našel pravcato skladišče raznih živil. To ti je gospodinja, ha! Na vse misli. Stori tudi ti tako. Pojdi in kupi, česar ti manjka!«

»Kako si dejal? Pojdi in kupi? Idiot?«

Ljubič Mirko.

veda s pokrovko. Za to manjšo posodo ni neobhodno potrebno, da kupimo znamko »Eterna Speciale«, zadostuje tudi slabša kakovost in stane potem vse skupaj 400 do 500 dinarjev. Za prežganje potrebujemo železno prežigalko.

Potrebujemo še tudi dve deži za mast, večjo za zalogo za 30 do 40 kg, manjšo za 3 do 4 kg za vsakdanjo rabo. Neobhodno potrebna je še mesoreznica (strojček za faširanje). Primerna velikost je št. 16, ki stane z dvema ploščama vred (z večjimi in manjšimi luknjami) okoli 200 din. Vse ostalo, kar še potrebujemo v kuhinji, stane razmeroma malo: 1 ali 2 veliki emaljirani ali pocinjeni skledi, ki jih uporabljamo tudi za pomivanje posode, če ni vzdanih pomivalnikov, 2 zajemalki s premerom 14 cm (za delitev jedi), 1 velik nož, manjši noži za lupljenje krompirja itd., deska za meso, cedilo za zelenjavo, sito za pretlačenje, porcelansko posodo s pokrovom za sol, pločevinaste škatle ali doze za dišave in začimbe, vilice za meso, kuhalnice, pletenka 10 do 20 l za kis, 6 do 12 brisač za posodo in vsaj 3 modri predpasniki za kuharico.

V kuhinji sta pa tudi potrebni dve tehtnici, ena običajna kuhinjska s 5 kg uteži, druga decimalna, ki jo itak ima večina šol.

Za obednico potrebujemo pri 50 osebah 50 krožnikov. Najlepši so porcelanski, a treba je vzeti tiste močne in debele, ki lažje prenesejo kak trd dotik. Pločevinasti krožniki pa imajo tudi nekaj zase, ne razbijejo se, in marsikateremu otroku bo prihranjen strah, ki ga je občutil vsak, če je kdaj kak krožnik po nesreči strl. Če pa kupimo pločevinaste krožnike, moramo zbrati lepe, žive barve in okusne vzorce. Lepi so n. pr. rdeči z velikimi belimi pikami. Nabavna cena je približno enaka, okoli 8 din. Potrebni pa je tudi 50 žlic (nerjavečih) po 9 do 10 din.

Pripominjam, da so vse tu navedene cene za posodo veljale v nadrobni prodaji v začetku letošnjega leta. Zaenkrat se cene posode še niso bistveno spremenile. Kolikor pa so že kje višje cene, pa lahko proračun izravnamo s tem, da naročimo posodo neposredno v tovarni (n. pr. v celjski) in dosežemo tako znatno nižje cene.

Vsa opisana posoda zadostuje samo, če se kuha dnevno enotna skupna, tako zvana enolončna jed, torej nekaka gosta juha, pri kateri ne rabimo ne nožev in ne vilic, ker dodamo vsako meso že sešekljano v juho.

Če se kuha za več kakor 50 otrok, se seveda stroški za nabavo opreme primerno zvišajo. Največji lonec znamke »Eterna Speciale«, ki se dobi, je 70 litrski, torej za približno 120 otrok. Če se kuha za več kakor 50 otrok, pa že pride v poštev kotel, bodisi vzdani ali prosto stoječ s cevmi, kakršnega dobavlja celjska tovarna. Vzdani kotli niso praktični, ker je pri njih čiščenje oteženo. Kotli imajo to prednost, da v njih vse hitro zavre. Slabo pa je pri njih to, da se jed rada prismsodi in je treba neprestano mešati. Zaradi hude vročine tudi radi pokajo in se kršijo, ako niso vedno do roba napolnjeni ali če vlijemo v razgret kotel mrzlo vodo. Tako posta-

nejo kaj radi nevarni zdravju otrok. Zato pridejo v poštev samo kotli iz prvovrstnega materiala. Najboljši so bakreni, znotraj pocinkani in aluminijasti kotli.

S samim kotlom seveda v šolski kuhinji še pri najpreprostejši enolončni jedi ne shajamo, saj moramo vsako živilo posebej skuhati in nato šele vse skupaj zmešati, če hočemo dobiti okusno jed. Zato je pri kuhanju za 50 otrok vseeno najprimernejši dober štedilnik, če pa kuhamo za več kakor 50 otrok, sta potrebna kotel in štedilnik.

C. Kuharica

Računati je treba s tem, da šolske kuhinje v večini primerov ne bo vodila izšolana kuhinjska moč, ker taka kosilo preveč podraži. To tudi ni potrebno, kajti za to delo je sposobna vsaka ženska moč, ki zna nekoliko kuhati in ima za ta posel veselje in potrebno pažnjo. V večini primerov pride v poštev žena šolskega sluge. (Na mariborskih šolah je dobila v šolskem letu 1939/40. za to delo kot priznanje dnevno 5 din.) Po moji približni cenitvi rabi kuharica za pripravljanje enolončne jedi za 50 oseb dnevno štiri do šest ur in sicer za vse skupaj, za predpriprave, kuhanje, razdelitev jedi, pomivanje posode in snajenje kuhinje. Seveda je pa težko določiti povprečen čas, kajti goveja juha zahteva mnogo manj dela kakor pa juhe, v katerih je krompir in zelenjava. Tudi opravi svoje delo v tem času samo inteligentna, sposobna in spretna kuharica, ki zagradi vsako delo na pravem koncu in ne teka brezglavo po kuhinji. Pri šolskih kuhinjah je dobro to, da lahko ravno najzamuđnejša opravila, kakor lupljenje krompirja, trebljenje zelenjave in pomivanje posode opravijo izven šolskega časa otroci sami in tako v znatni meri razbremenijo kuharico.

Tudi jedilnik mora biti sestavljen tako, da je kuharici delo čim bolj olajšano. Če je danes n. pr. goveja ali fižolova juha ali pa kak mlečni riž, kar da vse manj dela, se določi za jutri obed, ki da več dela, pa si lahko potem kuharica že marsikaj danes pripravi. Lahko si otrebi zelenjavo, olupi krompir, bolj temeljito osnaži kuhinjo itd. — Mimogrede povedano: Če smo že ulupili krompir ali otrebili zelenjavo za jutri, je treba krompir in zelenjavo takoj snažno oprati, krompir pa pustiti v vodi, v kateri ga bomo jutri pristavili. Voda namreč izluži iz krompirja mnogo redilnih snovi, ki jih je škoda zavreči.

Najvažnejše pravilo, ki si ga mora zabiti vsaka kuharica v šolski kuhinji, je to, da se ne sme nikoli nobena jed zasmoditi, kar se pa pri množinskem kuhanju tako rado zgodi zlasti, če so jedilniki gosti. Kuharica se mora zavedati svoje odgovornosti, saj je lahko po njeni nepazljivosti prisiljenih petdeset otrok, pojediti brez teka zasmojeno kosilo ali pa ga pustiti. Zato je treba kuhati z največjo pazljivostjo in pridno mešati, dokler je lonec na odprtem ognju. Kadar pa ni časa za mešanje, je treba jed pravočasno odstaviti. (Se nadaljuje.)

delek z enim razredom s polnim številom ur. Vzemimo, da so uspehi enaki (mislim tu na samo znanje, ki ga zahtevajo nekateri nadzorniki). Toda kakšna je bila — kar je danes bolj važno — pot, po kateri se pride do tega znanja, kaj...? **Izkušen učitelj** bo našel tudi na enorazrednici to pot, za neizkušenega začetnika pa dvomim.

Čeprav si v svojem članku vseskozi optimist in realno gleda na vso zadevo, te je na koncu vseeno zagrabilo in si malo potožil. Tega ne bi smel napraviti. Tudi mali Rovtarčki in Blatnodolčani potrebujejo učitelja, njih starši pa človeka, ki jim bo dalj nasvete, ki bo z njimi zaživel in jim pokazal pot v lepšo in boljšo bodočnost. Toda poudarjam še enkrat: **ne neizkušen začetnik, temveč učitelj z nekaj let službe, z neko prakso ter potrebno pedagoško in sociološko izobrazbo in sicer ne kazensko, temveč po službeni potrebi** (brez narekovanja).

Toda pismo ti pišem, predstavil se ti pa še nisem. Mlad začetnik sem ter sem pred letom dni nastopil službo na enorazrednici. Ne v Blatnem dolu ali na Golčavi, temveč na eni izmed boljših slovenskih enorazrednic. Šola ni daleč od železnice (po učiteljskih pojmihi), ima elektriko, vodovod, je lepo urejena in občina zelo skrbí zanj. Pa je prišla prilika, da sem dobil mesto na višje organizirani šoli, ki je daleč od železnice, kjer žgo petroleje in pijejo kapnico. Pa sem šel. Mnogi so se mi smejali in se mi morda še danes. Toda povedal sem jim, da je enorazrednica

Damske plašče

za jesen in zimo nudi v največji izbiri po ugodnih cenah konfekcija

LUKIČ, Ljubljana pri tromostovju

tako trd oreh za začetnika, da ga naj ne tare, če mu ga ni treba. Lahko rečem, da sem imel upravljevanje kmalu »v žepu«, toda vzelo mi je toliko časa, da je kup knjig, ki sem si jih pripravil za študiranje, počasi kopel in da se je v pripravi in mojem delu v šoli videla velika vrzel zaradi neizkušenosti in premajhne pedagoške izobrazbe. V škodo pa je bilo to meni samemu in otrokom v šoli.

To je nekaj mojih misli o enorazrednicah in učiteljih pripravnikih. Napisal bi jih še več, pa tudi te bi bolj podprl z dokazi. Toda bojim se, da ima tovariš urednik skopo odmerjen svoj prostor. Zato naj končam. Misli sem napisal zato, ker sem prišel do drugačnih zaključkov kot ti. Zelja naju obeh pa je, da se ta problem, o katerem danes toliko pišemo in govorimo, enkrat razjasni. K razjasnitvi pa bova, upam, nekoliko pripomogla oba: ti s svojim člankom, jaz pa s pismom, naslovljenim nate.

Tovariško pozdravljen!

M. L.

Splošne vesti

SRESKA UČITELJSKA DRUŠTVA

Črnomelj, Maribor — levi breg, Ormož in Slovenska Bistrica prosimo, da nam takoj dostavijo mesečne prijave za september in oktober. — Društva pa, ki oktobrskije prijave še niso poslala sekciji, naj store to z obratno pošto. — V bodoče naj pošiljajo društva prijave vsak mesec točno v določenem roku.

Uprava.

— »Za mlada grla« je naslov zbirke mladinskih zborov, ki izide še ta mesec v samozaložbi tov. Cirila Preglja. Zbirka vsebuje 5 Pahorjevih, 2 Osterčevih, 1 Pirnikovo, 3 Mirkove in 16 Pregljevih skladb. Po mnenju glasbenikov, ki so imeli vpogled v rokopis, je to doslej najboljša Pregljeva zbirka v vrsti njegovih izdaj za mladinske zборе.

— V višjo pedagoško šolo v Beogradu so sprejeti sledeči učitelji(ce): Stopar J. Josip, učitelj, Tezno; Švajger T. Viktor, učitelj v Zavrču; Vidmar F. Mirko, učitelj v Šmarju; Kofjač N. Lojze, učitelj v Tišini; Arko L. Milutin, učitelj v Remšniku; Korošec A. Drago, učitelj v Toplicah; Komac A. Rado-

slav, učitelj v Fikšincih; Bratko I. Rudolf, učitelj v Radečah; Strehovec E. Franc, učitelj v Strugah; Medved J. Branko, učitelj v Cerkljah pri Krškem; Česnik M. Maksimiljan, učitelj v Cerkljah; Vaupotič F. Ivan, učitelj v Laporju; Babič A. Josip, učitelj v Melincih; Mehak F. Miroslava, učiteljica v Mariji Snežni.

BRATOM IN SESTRAM NA MEJI — POMOČ!

NA PRAGU LETOŠNJE ZIME

se spomnimo

NAŠEGA OBMEJNEGA PREBIVALSTVA OB DRAVI, MURI IN NA KOČEVSKEM.

DESETI NOVEMBER 1940.

naj bo namenjen narodni meji

ZLASTI PA NJENI MLADINI,

z geslom:

Mal položi dar — domu na altar!

Vodstvo Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani.

Iz listov

— I V članku »Naše vaške šole« priobčuje »Slovenec« 13. oktobra sledeče: S splošnim napredkom higijene se je močno spremenil način zidanja šolskih poslopij. Še večja pa je razlika med klopjo, ki jo poznamo izpred 20 let, in med sodobno klopjo. Nobena vaška šola, ki je bila že od vseh začetkov zidana za šolo in ni morda le zasilno preurejena večja hiša, ni bogve kako zastarela, temveč je sončna in svetla. To zato, ker pri nas starih vaških šol sploh ni. V tem so naše vaške šole daleč pred mestnimi, predvsem pred šolami manjših mest. Pač pa so šolske klopi, dobavljene morda pred četrto stoletjem, takšne, da bi se večina mestnih otrok počutila v njih za ujetnike; toge, ozke kletke, v katerih mora sedeti zdrav, živahen kmetijski otrok po več ur nepremično, tako da skoraj ne more treniti z roko niti z nogo niti ne more premeniti telesne drže. Nič čudnega, če tak otrok v dobi svojega najbujnejšega razvoja, to je tedaj, ko rabi njegov organizem čim več gibanja, zasovraži šolo, kar močno vpliva na uspeh pouka. — Sodobni higieniki zahtevajo, naj bo šolska klop taka, da se šolarju razvije hrbtnica normalno in da mu kri kroži pravilno, kar je prepočujo zdravja. Razen tega naj mu bo v vsej šolski dobi oko v pravi razdalji od pisalne deske.

— I »Slovenska beseda« 9. oktobra prinaša daljši članek pod naslovom »Državni uslužbeni in upokojenici so v težkem položaju.« V tem članku razpravlja med drugim tudi sledeče: Zaradi poplava in uravnovešenja državnega proračuna so se v teku zadnjih let, zlasti pa v letu 1935., prejemki tako znižali, da imajo omenjeni okoli 30 % do 40 % manj prejemkov nego leta 1931. Zadnja znatna zvišanja po 10 do 200 din na mesec so spričo medtem narasle draginje kakor kaplja v morje! Olje, mast, moka, krompir so se podražili za okoli 100 % in smelo trdimo, da so cene na Češkem zdaj nižje, kajti tamkaj so prodajne cene ostale iste kakor pred izbruhom vojne in je n. pr. prodajna cena masti 12 do 14 Kč (18 do 21 din), pri nas 28 din, beli moki 3 Kč (din 4,50), pri nas 9 din, sladkorju 6 Kč (9 din), pri nas 16 dinarjev.

Enoletno zvišanje cen:	industrialni	živilni	mineralni	razstinski
V letu linskem	75,7	68,0	93,9	78,3
1939.	163,8	93,1	125,3	114,8

+ 116 % + 37 % + 33 % + 47 %

je torej povišanje cenam. — Jasno je, da drž. uslužbenec in upokojenec s svojimi sedanjimi prejemki nikakor ne moreta vzdržati, zaradi česar ponovno apeliramo na odločujoče činitelje, da ob dvanaesti uri rešite stan propasti! — Država zahteva od svojih uslužben-

cev, da izvršujejo točno svoje dolžnosti in da v interesu državne uprave varujejo svoje dostojanstvo, sicer se prekrše proti disciplinskim predpisom! Temu nasproti ima pa naravno in samo ob sebi umevno državna uprava dolžnost, da tudi omogoči državnim nameščencem stan primerne dohodka; zagotoviti jim mora obstanek družine, sicer jim je absolutno nemogoče zaradi težkih skrbi izpolnjevati službene dolžnosti in varovati ugled in avtoriteto države! Državni nameščenci nimajo eksistenčnega minimuma! Povsod pa velja prekušana činjenica, da je dobro plačani nameščeneec najcenejši uslužbenec, ker le dobro plačan nameščeneec more z veseljem in uspehom delati in se posvetiti svojemu poklicu ter obvarovati svojega delodajalca vsake škode, ker je pač prost vseh skrbi, kako bo preživel in vzgajal svojo družino!

— I Vsaka bodoča kmečka gospodinja bi morala imeti kmetijsko gospodinsko šolo. Pod tem naslovom je v »Slovenecu« z dne 13. X. priobčen daljši članek, v katerem čitamo tudi sledeče ugotovitve: Kmetijske gospodinske nadaljevalne šole se morejo osnovati pri vsaki ljudski šoli, kjer so na razpolago primeren prostor, kvalificirana učna moč in zadostno število učenk. Obisk je neobvezen in brezplačen. Kmetijske gospodinske nadaljevalne šole lahko obiskujejo kmečka dekleta, ki so stara najmanj 16 let. Pouk traja navadno od mesca novembra do marca dvakrat tedensko po 4 ure, skupaj največ 221 učnih ur. Vsako leto deluje v Sloveniji približno 55 kmetijskih gospodinskih nadaljevalnih šol. Ustanovljenih pa je seveda mnogo več, toda zaradi pomanjkanja kreditov ne morejo delovati. Sedaj se bodo mogle ustanoviti nove kmetijske gospodinske šole tudi v najbolj oddaljenih krajih, ker se je povečalo število učiteljev, ki imajo sposobnost za vzgojo kmečke mladine.

— I Učiteljsvju primernejši pavšal za kurjavo je naslov članka v »Večerniku« 14. oktobra, kjer čitamo med drugim tudi sledeče: V zadnjem času prejema učiteljsvto denar za kurivo skupno z mesečnimi prejemki v isti količini kakor prej, namreč neporočeni 25, poročeni pa 50 din mesečno. Lahko trdim, da že neporočenim letni znesek 300 din ne zadostuje niti za tri četrtine zimskih mesecev, ako je zima povprečno mrzla. Pri morebitnem lastnem kuhanju pa si morajo nujno kupovati drva od svojih prejemkov. Še težje je poročenemu učiteljsvju. Ti dobivajo letnih 600 din. Poročeni učitelj ima kuhinjo in pri družini vsaj dve sobi, v katerih mora kuriti v zimski dobi. V kuhinji pa kuri vsak dan vsaj trikrat. Za 600 din lahko kupi danes pet kubičnih metrov drv, a tudi ne povsod; in s tem naj kuri kar 12 mesecev! Jemati mora

UČITELJI PRIPRAVNIKI IN NJIHOV POLOŽAJ

Enorazrednice in učitelji pripravniki

(Pismo tovarišu Canu M.)

Dragi tovariši!

V zadnjem »Učiteljskem tovarišu« si v naši rubriki napisal zanimiv članek o enorazrednicah ter učiteljih pripravnikih, ki jih oblast zadnje čase v največ primerih tam nastavlja. Tvoja gledanja na ta pereč problem so mi zastavila razna vprašanja, kjer se moja in tvoja gledanja križajo. Mislim, da ti bom odgovoril v imenu mnogih, če ti povem svoje mnenje. Dobro je, da ne stokamo vedno sami med seboj, temveč da iznesemo svoja mnenja vsi, ki smo ali ki smo bili kdaj postavljeni (seveda v začetku svojega službovanja) na taka mesta, polna dela in odgovornosti.

Praviš, da se otepljejo ali boljše otepmo enorazrednic, ker je tu preveč dela in da za mladega človeka, polnega energije in idealizma ne bi smelo biti nobeno delo preveliko in pretežko. Res je to. Tudi jaz sem načelno za to, da se mlad človek ne sme ustrašiti dela in odgovornosti. Vendar se pa delo od dela razlikuje. Tu se prvič križata najini poti. Zakaj? Začetnik na enorazrednici se prve mesce bori z administracijo, s spoznavanjem uradnih knjig, z načinom dela, z nerešeno pošto, s posli šolskega upravitelja itd. itd. Pisarna mora biti v redu, na odloke moraš redno odgovarjati. Če imaš za to čas, te nihče ne vpraša. Toliko časa seveda imaš! Toda ali imaš tudi čas za **zadostno** pripravo komplcirane pouka na enorazrednici? Dostikrat ne. Zelen začetnik, ki je prinesel tisto znanje iz učiteljišča (če ti v času dolge brezposelnosti ni šlo 50 % v pozabo!), začne tu s pravim delom. Pogledaš v knjižnico in listaš po knjigah. Same knjige, ki jih moraš prebrati, če hočeš, da bo pouk res uspešen. Si jih prebral na učiteljišču? Nekaj, preveč pa menda ne. Si jih bral morda v času brezposelnosti? Tudi ne. Ljubi kruhek je bil takrat prvo. Ko si se vračal zvečer utrujen domov od inštrukcij, kjer si z oslovsko potrpežljivostjo moral prenašati muhe razvajenih in razneženih meščanskih »upov in nad«, se ti menda tudi ni ljubilo. Torej moraš sedaj, če hočeš, da boš hodil z mladino po novih pedagoških poteh in ne po tistih starih izvoženih kolesnicah. Na enorazrednici učiš dopoldne in popoldne. V prvih časih učenja te to fizično in psihično zelo ubija. Povrhu rešuješ po končanem pouku upraviteljske posle dolge ure dostikrat na račun svoje neizvežbanosti. Koliko ti ostane časa za pripravo v razredu, ki je po mojem veliko bolj važna? In koliko za čitanje pedagoških in ostalih knjig, ki so za tvojo izobraz-

bo velikega pomena? Nekaj da, mnogo pa ne! To se pravi: veliko premalo.

Kaj ne bi bilo boljše, ako te nastaviš v začetku na večrazrednico (pa ne v mesto ali blizino njega, tudi na trdih kmetih so večrazrednice, kajne?), kjer se boš dopoldne šele učil poučevati, popoldne pa spoznaval našo in tujo pedagoško literaturo, se vestno pripravljaj za pouk, napravil morda kakšno učilo, spoznaval našo vas, se sociološko potrebno izobrazil in tako našel dovolj odgovornega dela, ki te bo vsega zaposlilo. Kaj ni to boljše in bolj smotrna izraba tvojih energij in za začetnika bolj važno delo, kakor pa za višjo prosvetno oblast sedeti dolge ure za mizo ter reševati akte (kar je seveda tudi potrebno, a za začetnika še ne).

S tem pa seveda nočem reči, da bi se na enorazrednice nastavljal starejše učne moči, morda tik pred penzijo ali malo prej po službeni potrebi ali odkrito rečeno kazensko. Ne. Pošteno slovensko učiteljsvto je bilo v vseh časih proti taki prosvetni politiki. Kdo pa torej? Tov. Jurančič je dobro povedal v eni izmed lanskih števil Popotnika: vsak učitelj po nekaj letih službe (šestih, sedmih, osmih) za nekaj časa. Seveda ne kazensko pa tudi ne »po službeni potrebi«, temveč **po službeni potrebi**. Vsak naj okusi težaško delo na nižje organiziranih šolah, ko bo pedagoško vsaj nekoliko izobražen in v delo vpeljan.

Dalje praviš, da so mnogi mnenja, da bi se enorazrednice enostavno odpravile. Tega še nisem slišal in sem seveda odločno, kakor ti, proti temu. Kaj ubogi hribovski davkoplačevalci nimajo istih pravic kakor ostali vaščani, tržani in meščani? Če imamo vsi enake dolžnosti, zakaj ne bi imeli še enakih pravic. Dobro bi bilo, da bi se to ljudstvu dopovedalo, zlasti v dandanašnjih časih, ko se govori le o dolžnostih ljudstva, o njegovih pravicah pa se trdovratno molči.

In uspeh na enorazrednicah? Po izjavi g. Petelina, kakor praviš, enorazrednice ne zaostajajo glede uspeha za šolami z več oddelki, celo prekašajo jih. Morda je res? Roko na srce: so in smo taki in taki učitelji, saj se razumeva, kajne? Vendar pa je malo verjetnosti, da boš prišel do istih uspehov v oddelku (odnosno skupini), kjer poučuješ 4. r. osn. šole ter 1., 2., 3. in 4. višje ljudske šole, kakor v oddelku, v katerem je le en razred. V prvem primeru imaš oddelek s petimi razredi s skrajšanim poukom (15 ur), v drugem pa od-

denar od mesečnih prejemkov, kar se občutno pozna pri današnji draginji. — Mero-dajni naj določijo letno količino drv oziroma primeren mesečni pavšal za kurivo. V ta namen bi lahko uporabili tudi brezobrestno po-

sojilo, ki bi ga gotovo preskrbel banovinski prehranjevalni urad. Kurivo je prav tako važno in nujno kot druge življenjske potrebe.

Mladinska matica

—mm Poslanstvo Mladinske matice. Pod tem naslovom priobčuje »Večernik« z dne 1. t. m. daljši članek, iz katerega posnemamo sledeče: Kot vzgojitelji najširših plasti našega naroda imajo ljudskošolski učitelji najtemeljitejši vpogled v vitalne interese in potrebe naše narodne skupnosti. Med najvažnejše zadevne faktorje za dvig povprečnega kulturnega standarda naših najširših kmečkih slojev, spada vsekakor mladinska knjiga. Zato je slovensko učiteljstvo že davno pred svetovno vojno začelo z več ali manj načrtnim gojenjem in pospeševanjem smisla in notranje potrebe po leposlovnem čitju med šolsko, vaško mladino. Dandanes se Slovenci lahko upravičeno ponašamo z močno razvito mladinsko literaturo. Vodilno mesto med vsemi založnicami mladinske leposlovne knjige in revij pa ima v vsakem oziru Mladinska matica. Kakšni so rezultati dosedanjega delovanja Mladinske matice? Pred 13 leti so slovenski učitelji ustanovili pri svoji stanovski organizaciji JUU v Ljubljani posebni sekcij-ski odsek, ki naj bi poglobil kvaliteto slovenske mladinske literature ter jo naredil dostopno vsaj slovenski ljudskošolski mladini, predvsem pa naši vaški, kmečki deci. Dosedaj je MM izdala že 11 letnikov mladinskega leposlovnega mesečnika »Naš rod«. Zaradi povprečne naklade okoli 22.000 izvodov je »Naš rod« lahko postal kvalitetno vodilni in odlični mladinski časopis, pri katerem sodelujejo vsi znani mladinski pisatelji. Poleg »Našega roda« je v tej kratki dobi izdala Mladinska matica tudi 47 knjig redne in 13 knjig izredne naklade, torej skupaj 60 origi-

nalnih izdaj. Skupna naklada vseh teh knjig je čez 1.300.000 izvodov. Te velike številke nam pri tej kvalitetno prvovrstni mladinski literaturi dovolj nazorno dokazujejo važnost kulturnega poslanstva Mladinske matice. Kljub težki gospodarski krizi in neredu, ki je pred leti zajel ves svet ter ga zdaj še stopnjuje napeto ozračje vojnih presenečenj, je založbi MM uspelo uspešno nadaljevati začeto delo ter tako vidno pospeševati kvaliteto in kvantitativni razvoj slovenske mladinske literature. — V nadaljnjem govoru članek še o visokih nagradah, ki jih je izdala MM za to, da izboljša kvaliteto mladinske knjige, in močno obsoja delovanje neke politične skupine, ki hoče izforsirati privilegij svojim mladinskim založbam in se pri tem poslužuje strankarskopoličnega aparata, medtem ko bi morala odločati pri agitaciji predvsem kvaliteta.

—mm Tretja številka »Našega roda« s prav pestro vsebino gre te dni v tisk. Ta številka bo posvečena našemu velikemu pripovedniku Finžgarju in bo prinesla tudi odlomek še neobjavljene njegove nove mladinske povesti.

—mm Posamezne številke nekompletnih letnikov »Našega roda« oddaja uprava pri skupnem naročilu po 25 par. Šole, ki naročajo list za revne učence, naj navedejo ali hočejo imeti čim različnejše ali iste številke za morebitno skupno čitanje.

—mm Opozorjamo učiteljstvo prvih razredov na nov zvezek Cicibanove knjižnice, ki izide kot ponatisk najboljših sestavkov iz prvega in tretjega zvezka.

predvečer so člani igralci uspešno prikazali Petrovičovo dramo »Duše«. Uspeh te naj jih vodi do vsakoletne enkratne dramske prireditve.

Če bodo dovoljena zborovanja, naj bodo predavanja posvečena stanovskovzgojnim vprašanjem ter taka, ki naj bodo učiteljstvu v vzpodbudo, da bo zastavilo vse sile, da se bo krepila med ljudstvom narodna zavest, ki je v teh časih tako zelo potrebna. Smernice za delo v bodočem letu naj nam bodo besede pesnika Mirana Jarca, ki pravi:

Ne stoj, molče naloži breme nase...
Spoznal si, da si le občestva del.
Ne beži kot puščavci prejšnje čase.

Blagajnik tov. Frece je podrobno podal finančno stanje društva v preteklem letu ter razložil proračun za bodoče poslovno leto. V Lapajnejev fond za osirotele učiteljske otroke se vnese pribitek igre »Duše« in po 1 din mesečno od člana.

Tov. Debeljak je v imenu nadzornega odbora predlagal razrešnico upravi in pohvalil delo tov. blagajnika.

Poročilo o obračunu in proračunu sekcije je podal tov. Debevec, ki je povedal, da sta bila na seji uprave stavljeni dva predloga. Sprejet je bil predlog, da proračun sekcije ostane, toda nagrade pri sekciji naj se predhodno skrijajo do skrajnosti.

Pri volitvi razsodišča se je soglasno osvojil predlog, da vsi člani razsodišča ostanejo tudi za novo poslovno leto.

Na banovinski skupščini bosta društvo zastopala predsednik tov. Rant France in tajnik Zumer Anton, namestnika sta tov. Malenšek Marija in Debevec Boris.

Na glavno skupščino bo šel zaradi štednje le predsednik tov. Rant, namestnica je tov. Malenšek Marija.

Tov. predsednik zaključil zbor z željo, da bi kmalu spet zborovali in da bi bila tudi takrat udeležba članstva čim lepša.

Fr. Rant, preds. Zumer Anton, tajnik.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO LJUBLJANA — MESTO je zborovalo dne 12. oktobra t. l. dopoldne v telovadnici II. deške ljudske šole na Cojzovi cesti z običajnim dnevnim redom občnega zbora. Udeležba prav zadovoljiva. Predsednik tov. Mlekuž se je uvodoma spomnil obletnice tragične smrti pokojnega kralja Aleksandra I. ter umrlih tovarišev ban. šol. nadzornika v pok. Fortunata Lužarja in Andreja Rapeta. Sledila so poročila funkcionarjev upravnega in nadzornega odbora. Na predlog nadzornega odbora je bila soglasno sprejeta razrešnica upravnemu odboru, tajniku in blagajničarki pa izrečena posebna zahvala in priznanje. Odobritvi proračuna za leto 1940./41. so sledile volitve članov in namestnikov častnega stanovskega razsodišča ter delegatov in njih namestnikov za banovinsko in državno skupščino. Člani častnega razsodišča so ostali isti kakor v minulem poslovnem letu, za delegate in namestnike pa so bili soglasno izvoljeni: a) za banovinsko skupščino: Lovše Anton, Levec Ana, Zor Miroslav in Ribičič Roza kot delegati, njih namestniki pa Novak Jakob, Mihelič Josipina, Marok Alojzij in Supančič Martina; b) za državno skupščino: Mihelič Josip, Likozar Jožica, Hreščak Alojzij in Vode Angela kot delegati, njih namestniki pa Sežun Andrej, Hartman Amalija, Ribičič Josip in Hočevar Pavla. Izvoljeni delegati in namestniki obdržijo svoj mandat tudi za prihodnje leto, če ne bo mogoče izvršiti novih volitev. Ker se nihče ni oglasil k besedi, je tov. predsednik takoj po volitvah zaključil občni zbor.

Vekoslav Mlekuž, Josip Mihelič, predsednik. tajnik.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO CELJE je imelo svoj redni letni občni zbor 12. oktobra 1940. v Celju ob udeležbi 154 članstva.

Tov. predsednik je uvodoma pozdravil tudi nadzornika g. Pestevška in 18 novih članov. Očrtal je težino dobe, naše naloge v njej in naš položaj, ki je izredno neugoden. Iskreno se je spominjal 80 letnice gospe Gradišnikove, vdove po ustanovitelju Zveze slov. učit. društev in predsedniku našega društva.

Sledila so poročila funkcionarjev. Predsednik je orisal delo in težnje društva ter stanovske organizacije v minulem poslovnem letu, njene uspehe in neuspehe ter opozarjal na nevzdržni materialni položaj državnih namestencev v dobi doslej nezadržanega porasta cen življenjskim potrebščinam. Omenil je izpremembe v društvenem upravnem odboru, ki ga je po premestitvi iz okraja zapustila delavna tov. ga. Ana Zupanova. Na njeno mesto je stopila tov. gđc. Ruža Petelinova. Iz odbora in društva je ponovno izstopil g. Gerlanec. Predsednik je opravičeval širokogrudno ravnanje društvene uprave in svoje v tem primeru.

Podpredsednica tov. ga. Wudlerjeva je podala sliko dela in stremeljenj sekcije in centralne JUU. Podrobno delo uprave je opisalo tajniško poročilo tov. Kotnika. Blagajniško poslovanje tov. ge. Pečnikov je navajalo 34.971 din dohodkov in nekaj manj izdatkov.

K U P U J T E
P R I T V R D K A H,
K I O G L A Š U J E J O
V N A Š E M L I S T U !

Telefon št. 28-57

Gostilna „Ražem“
Ljubljana — Žabjek
Prvovrstna primorska kuhinja, izborna vina in vedno sveže pivo. — Cenjenemu učiteljstvu se priporoča **Zoran Ražem**

Šolski radio

—r Torek 22. oktobra 1940. ob 14.15. Ob 40-letnici gluho-nemnice. Razpored: 1. Uvodna beseda; strok. uč. g. Omerza Zdravko. 2. Nastop I. razr., vodi strok. uč. g. Puhar Karel. 3. Nastop IV. razr., vodi strok. uč. g. Omerza Zdravko. 4. Nastop VIII. razr., vodi strok. uč. g. Zakovšek Jože

Petek 25. oktobra 1940. ob 11. uri. Razgled po Poljanski dolini. (Cvetje v jeseni, nabrano od Loke do Poljan.) Pokrajinska oddaja. Vodi g. Sicherl Janko. — Visoko: Lovski grad brižinskih škofov. »Visoška kronika.« Dom in grobnica pisatelja dr. Ivana Tavčarja. »Zemlja domača ni prazna beseda: del je mojega življenja.« — Protestatovska doba: Jurij Dalmatin. »Ena serčna molitova super Turke.« — Loško pogorje: »Kmet je kralj!« — Rojenice na Mladem vrhu. Mimo cerkvice na gori po lešnike pod Blegaš. — Poljane: Rojstni kraj Kosmovega Janeza (Tavčarja), slikarjev bratov Janeza in Jurija Šubica in filozofa dr. Aleša Ušeničnika.

—r V kmetijskem radiu bo v nedeljo 20. oktobra ob 17. uri predaval g. Kuret Vladimir: Gnojenje vinogradov.

Stanovska organizacija JUU

Iz društev Poročila

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO ŠKOFJA LOKA je zborovalo v soboto 12. oktobra na deški ljudski šoli v Škofji Loki. Udeležba: 44 članov in članic. Zborovanje je otvoril in vodil predsednik tov. Vojteh Debeljak, ki je uvodoma pozdravil sreskega šolskega nadzornika g. Ivana Kržišnika, zastopnika sreskega načelstva g. Fajsa, vse tovariše in tovarišice, zlasti pa k zborovanju prvič došle tov. Marencičovo, Erzenovo in Novakovo in tovariša Pevca.

Predsedniško in tajniško poročilo je podal tov. predsednik, ki je najprej očrtal splošni položaj v združenju, nato je predložil sekcij-sko delo, slednjic pa delo, ki ga je opravilo škofojeloško učiteljsko društvo. Vsekdar doslej je delalo domače učiteljsko društvo v duhu deklaracijskih idej. Živelimo smo med seboj v lepem soglasju in pravem tovarištvu in tako bo tudi v bodoče. Izrekel je priznanje in zahvalo učiteljici Eljaci Pipanovi, ki je vodila lani tajništvo. Iz blagajniškega poročila tov. Lovra Korencana je bilo razvidno, da bi bilo društvenega premoženja še nekaj, ako bi članstvo izvrševalo svoje dolžnosti do društva. Žal temu ni tako. Zaostanki so tako visoki, da društvena uprava niti svojih obveznosti do sekcije ne more v redu izvrševati. Ob zaključku lanskega leta smo bili deficitni. Prva in neodložljiva dolžnost vseh tovarišev in tovarišic je, da poravnajo svoje obveznosti. Če ne gre vse hkrati, pa v obrokli! Razrešnico je predlagal tov. Janko Sicherl, nakar so sledila poročila društvenih poverjenikov. Za Učiteljsko tiskarno je poročal tov. Jože Zupančič, za Učiteljsko samopomoč tov. Amalija Lendovškova, za Učiteljski pokret tov. Anica Kallanova in za Mladinsko matico tov. Alberta Pagonova. Z obžalovanjem je bilo ugotovljeno, da je v srezu sedem šol, ki nimajo niti enega izvoda »Našega roda«.

Sekcij-ski proračun ni bil obravnavan, ker pride itak pred banovinsko skupščino. Člana-

Učiteljski pravnik

—š Učitelj-vojak na vojaškem dopustu je pod vojaško disciplino in se ta čas ne more siliti, da opravlja še civilno službo. Tako je na konkretno vprašanje nekega sreskega načelstva sporočila kr. banska uprava.

Učiteljska tiskarna

—t Zaposlite svoje otroke s poučnozabavnim ročnim delom, da ne postopajo in lenuharijo v teh dolgih večerih. Kunstovi načrti za izdelanje brzojave, električnega zvočca, indukcijskega aparata, telefona in mikrofona so idealna ročna dela. Vsak načrt stane din 1,50.

—t Za pouk zgodovine in zemljepisja si nabavite zgodovinske in zemljepisne sličice. Serija 30 zgodovinskih ali 30 zemljepisnih slik stane 4 din.

—t Nazorno učijo za zgodovino je Iva Jančiča: Naša zgodovina v 3 delih. Za 65 din dobite knjigo, ki vam bo služila pri pouku v popolno zadovoljstvo.

rina ostane ista: 17 din mesečno, za poročeno učiteljico, katere mož je učitelj, pa 11 din mesečno.

Za delegata za banovinsko skupščino je bil izvoljen tov. Debeljak. Na državno ne bo šel nihče, ker smo brez sredstev.

Namesto tov. Pipanove je stopila v odbor tov. Andreja Grumova, ki prevzema hkrati tajniške posle društva, kot odbornica namestnica pa je bila izvoljena namesto odšlega tov. Pinteriča, tovarišica Ljuba Lendovškova.

Odrejeni dnevni red je bil s tem izčrpan in zborovanje zaključeno.

V Debeljak, preds. Andreja Grum, taj.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO KRANJ je imelo redno letno skupščino dne 12. oktobra 1940. ob 9. uri v risalnici dekliške ljudske šole v Kranju. 71 % članstva se je udeležilo skupščine in je s tem pokazalo svojo stanovsko zavest.

Tov. predsednik Rant je pozdravil članstvo in šol. nadzornika Rupreta Vinka. Očrtal je razmere, ki vladajo v svetu, kjer divja vojna, ki imajo tokaj vpliv tudi pri nas, saj draginja raste iz dneva v dan. Malenkostni povišji v plačah ne zadostujejo več — niti za golo življenje in zato uradništvo čaka pomoči. Zadovoljni smo, da je po dolgem čakanju napredovalo toliko učiteljstva. Pojasnil je razmere v sekciji in centralni organizaciji. Sekcija naj pokrene vse, da pride do sporazuma s Savezom hrvatskega učiteljstva.

V spomin umrlemu ban. šol. nadzorniku v. p. Rapetu Andreju, ki je bil nekaj vzoren tajnik našega društva, je posvetil nekaj lepih besed.

Tajnik je v poročilu poudarjal, da je naša dolžnost, da podpiramo državno oblast pri delu za ohranitev miru in za gospodarsko ravnanje. V ljudstvu in tudi v sebi je treba vzbujati zavest, da brez žrtve ni miru.

Podal je delo uprave v preteklem letu, ki je imela 9 sej in 5 zborovanj, ki se jih je udeležilo povprečno 71 % članstva. Proslava 50 letnice društva je bila skromna, a lepa. Na